

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ТА ІННОВАЦІЙНИХ ВІДНОСИН

УДК 346(477)

І. В. ЯКОВЮК,
*доктор юридичних наук, доцент, за-
ступник директора з наукової роботи
НДІ державного будівництва та місце-
вого самоврядування НАПрН України*

ІННОВАЦІЙНА СТРАТЕГІЯ ЄС: УРОКИ ДЛЯ УКРАЇНИ

Стаття присвячена дослідженню підстав формування інноваційної політики ЄС, розгляду основних проблем формування інноваційної політики Європейського Союзу на різних етапах інтеграційного процесу в Європі, аналізу основних документів ЄС, присвячених реалізації інноваційної політики.

Ключові слова: *інноваційна стратегія, інноваційна економіка, Європейський Союз, рамкові програми ЄС, європейський простір вищої освіти.*

Постановка проблеми. Закономірним наслідком стрімкого розвитку глобалізації та регіональної інтеграції стає загострення конкуренції в економічній сфері, що пояснює ту увагу, яку приділяють розвитку і поширенню інновацій в усіх сферах не лише національні уряди [2; 8; 10; 13; 18; 19], але й інтеграційні структури [6], зокрема Європейський Союз [14; 17; 21]. На сьогодні як національний, так і наднаціональний рівні влади в Європі спрямовують свої зусилля на прискорену модернізацію і реструктуризацію власних систем освіти та науки, прагнучи досягти такого стану їх функціонування, який би забезпечив інноваційний розвиток, а отже – забезпечення глобальної конкурентоздатності економіки об'єднаної Європи.

Аналіз цих процесів є важливим та актуальним як з теоретичної, так і практичної точки зору, оскільки допомагає виробити концептуальне бачення до реалізації інноваційної політики в умовах членства держави у складі наднаціонального міждержавного об'єднання.

Аналіз останніх досліджень. Питання проведення інноваційної політики отримали доволі широке висвітлення в працях вітчизняних правознавців. Разом із тим проблеми формування інноваційної стратегії Європейського Союзу і її вплив на політику держав-членів залишаються недостатньо дослідженими.

Метою статті є визначення особливостей формування й реалізації інноваційної політики на різних етапах інтеграційного процесу в Європі.

Виклад основного матеріалу. Тривалий час формування політики Європейських співтовариств у сфері науки і техніки здійснювалося відповідно до положень Договору про заснування Європейського співтовариства (розділ XVIII «Дослідження і технологічний розвиток») та Єдиного Європейського акта (розділ VI «Дослідження і технологічний розвиток»). Однак уже у 1982 р. була розроблена спеціальна Євро-

пейська стратегічна програма розвитку інформаційних технологій, в якій сформульовані базові принципи політики ЄС у науково-технічній сфері, а у 1984 р. Європейський Союз уперше звернувся до проблеми правового регулювання інноваційного розвитку, започаткувавши практику фінансування наукових досліджень і технологічних розробок через «рамкові програми» («framework programmes»). У 1995 р. Європейська комісія зробила наступний крок, оприлюднивши для обговорення «Зелену книгу з інновацій», в якій вона виклала власне бачення того, що варто розуміти під інноваціями та інноваційною діяльністю (як відомо, загально визнаної інтерпретації цих понять не існує). Таке звернення було більш ніж своєчасним, адже попри очевидні досягнення в економічній інтеграції наприкінці ХХ ст. науково-дослідний сектор ЄС все ще залишався надто фрагментарним, а за загальним показником конкурентоздатності Євросоюз посідав у світовому рейтингу лише 14-те місце (між Чилі та Бахрейн-ом). В означений період ЄС у середньому направляв на науково-дослідні та дослідно-конструкторські розробки (НДДКР) лише 1,9% свого ВВП, тоді як США – 2,64%, а Японія – 3,04%. При цьому, якщо в США частка приватного сектору в загальних витратах на НДДКР складала 68,2%, то в ЄС – 56,3%. Демонструвала відставання об'єднана Європа і за показниками інноваційної активності [11].

Відставання ЄС від своїх конкурентів значною мірою було обумовлене специфікою економічних систем регіону, зокрема високою часткою державного сектору, відсутністю дієвих стимулів розвитку підприємництва, відмінностями у національних інноваційних системах тощо. Крім того, слід зазначити, що загостренню існуючих проблем сприяло розширення Євросоюзу за рахунок країн Східної Європи, які привнесли в єдиний економічний простір ЄС негативні особливості науково-технічного розвитку, які були успадковані ними від планової системи господарювання. Слід зазначити, що останній фактор досі негативно позначається на інноваційній політиці ЄС (у рейтингу глобальної конкурентоздатності 2014–2015 рр. у першу десятку входять лише Фінляндія, Німеччина, Нідерланди, Великобританія, Швеція, тоді як держави – члени східно-європейського регіону розмістилися в діапазоні від 40 до 77 [1]).

Курс на перетворення до 2010 р. Європейського Союзу в найбільш конкурентоздатну, інноваційну і таку, що динамічно розвивається, економічну зону у світі було оформлено в 2000 р. У січні цього року єврокомісар Ф. Баскін виступив із пропозицією щодо створення Європейської зони досліджень (European Research Area (ERA)) [15; 4, с. 10–14] і сформулював низку завдань ЄС у цьому зв'язку (див. таблицю).

Завдання стосовно формування Європейської зони досліджень

Збільшення інвестицій у сферу знань	Формування системи науково-технічної експертизи
Створення мережі провідних дослідницьких центрів	Підвищення мобільності європейських дослідників
Європейський підхід до оснащення лабораторій	Сприяння кар'єрному зростанню дослідників на європейському рівні
Більш ефективне використання потенціалу електронних мереж	Залучення жінок і підвищення їх ролі в проведенні досліджень
Координація національних та європейських дослідницьких програм	Підвищення інтересу у молоді до участі в дослідженнях і побудови наукової кар'єри

Закінчення таблиці

Об'єднання європейських організацій, що сприяють кооперації у сфері науки та технологій	Активізація діяльності регіонів щодо розширення європейських досліджень
Більш активне використання інструментів непрямой підтримки досліджень	Інтеграція наукової спільноти Західної і Східної Європи
Розвиток ефективних механізмів захисту інтелектуальної власності	Підвищення привабливості Європи для дослідників з решти світу
Сприяння розвитку компаній на основі ризикованих капіталовкладень	Зміцнення зв'язків між наукою і суспільством на європейському рівні
Розвиток досліджень, які необхідні для прийняття політичних рішень	Вироблення спільної позиції щодо етичних проблем науки і технологій

У березні того ж року Європейська Рада на Лісабонському саміті ухвалила резолюцію (Лісабонська декларація), яка являла собою глобальний і довгостроковий план реформ, спрямованих на модернізацію не лише Європейського Союзу, але й держав, що входять до його складу. У Декларації було визначено 28 основних і 120 додаткових цілей, які об'єднувалися у п'ять ключових груп: підвищення конкурентоздатності шляхом суттєвого збільшення інвестицій у наукові дослідження і зміцнення єдиного європейського ринку, спрямування інвестицій у нові технології, а також розвиток інноваційного бізнесу; створення динамічної економіки, що заснована на знаннях; зростання зайнятості шляхом створення нових робочих місць, покращення можливостей працевлаштування, інвестування в людські ресурси; забезпечення соціальної згуртованості за рахунок удосконалення політики соціального захисту, пенсійної системи й охорони здоров'я; покращення стану навколишнього середовища [21]. Викладені у Лісабонській декларації і пропозиціях Ф. Баскіна цілі прийнято йменувати Лісабонською стратегією, яка хоча і являла собою політичний документ, однак визначила основні пріоритети нормотворчої діяльності інститутів ЄС.

Положення Лісабонської декларації отримали розвиток і конкретизацію у Брюссельській декларації 2002 р., у якій, зокрема, зазначалось, що Європейська соціальна модель має базуватися на ефективній економіці, високому рівні соціального захисту, освіті та соціальному діалозі. В якості мети ЄС у Брюссельській декларації було визначено достатньо амбіційні завдання, зокрема досягнення середніх темпів загальноєвропейського ВВП на рівні 3% у рік, створення до 2010 р. 20 млн нових робочих місць і доведення рівня зайнятості до 70% населення (проти 62% в 2000 р.), збільшення частки витрат на НДДКР з 1,9 до 3% ВВП (передусім за рахунок зростання асигнувань приватного сектору), створення єдиного Європейського дослідницького простору з урахуванням складнощів, обумовлених подальшим розширенням Союзу [11].

Аналізуючи проблему економічного розвитку Євросоюзу на початку XXI ст., Г. Лукічев доходить висновків, з якими ми цілком згодні, про те, що інвестиції у людський капітал приводять до зростання продуктивності праці так само, як інвестиції в основний капітал і обладнання; інвестиції в освіту і професійну підготовку сьогодні розглядаються як важливий фактор підвищення конкурентоздатності ЄС, забезпечення постійного зростання його економіки, як передумова досягнення економічних, соціальних і природоохоронних цілей, визначених у Лісабоні в 2000 р. [5, с. 168, 170]. Таким чином, на сьогодні існує цілковита згода з приводу того, що інвестиції у розвиток європейської освіти і науки необхідні для забезпечення прискореного економічного розвитку Європейського Союзу, скорочення його відставання від США і Японії.

Попри всі зусилля досягнути проголошених цілей Європейському Союзу виявилось складно. Даний висновок впливав із звіту «Перед новим викликом» («Facing the challenge») [22], який був підготовлений і представлений у листопаді 2004 р. Європейській комісії. Однією з головних причин був неналежний рівень фінансування наукових досліджень і технологічних інновацій. виправити ситуацію спробував новий голова Комісії Ж.-М. Баррозу, який у лютому 2005 р. підготував доповідь «Разом доб'ємося зростання економіки і збільшення кількості робочих місць. Новий старт Лісабонської стратегії» («Working together for growth and jobs. A new start for the Lisbon Strategy») [16]. Однак на заваді реалізації цього плану стала фінансова криза 2008 р.

Протягом останніх десятиліть ЄС шукає нові форми і методи стимулювання інноваційного розвитку, а інноваційна політика Союзу набула комплексного і довгострокового характеру з чіткими кількісними та якісними орієнтирами. Важливим напрямом сучасної політики ЄС є стимулювання інноваційної діяльності приватного бізнесу. Для цього національні уряди держав – членів ЄС використовують як прямі, так і непрямі (прямі субсидії, податкові пільги, кредити, державні закупівлі, гарантії та інвестиції) методи підтримки і стимулювання науково-технічної та інноваційної діяльності бізнесу. Так, у 2005 р. ЄС прийняв План з реформування системи державної допомоги, відповідно до якого була розроблена «дорожня карта», яка передбачає реформу державної підтримки інноваційної діяльності, а з 1 січня 2007 р. в ЄС запроваджені нові Правила підтримки компаній, які спрямовані на стимулювання інноваційної діяльності малого і середнього бізнесу (МСБ) [12]. Дієвим заходом стимулювання інноваційної діяльності залишається використання податкових пільг і преференцій, розмір і вид яких обумовлений розміром компанії, обсягом витрат на науково-дослідні роботи і розробки, характером діяльності, участю у наукових дослідженнях університетів і наукових центрів тощо [3, с. 81].

У січні 2014 р. почалася реалізація найбільш амбітної рамкової програми ЄС з наукових досліджень та інновацій «Горизонт 2020» (Horizon 2020), бюджет якої складає близько 80 млрд євро на період 2014–2020 рр. Діяльність програми, як і попередніх програм, орієнтована на досягнення цілей Лісабонської стратегії, а також на виконання завдань Стратегії «Європа – 2020» (Europe 2020 Strategy) [14], що являє собою план розвитку та економічного зростання Євросоюзу, в якому головну роль у виконанні поставлених завдань відведено діяльності у сфері освіти, науки та інновацій. Для реалізації нової Стратегії Європейська комісія висунула «сім флагманських ініціатив», кожна з яких повинна бути далі розгорнута у вигляді певної програми дій. Проблематики нашої статті стосуються такі:

– «інноваційний союз», тобто узгоджені дії щодо ефективного фінансування досліджень і розробок, що сприяють втіленню інноваційних ідей у вигляді вироблених товарів і наданих послуг, забезпечуючи тим самим загальне економічне зростання і створення нових робочих місць;

– «приток здібної молоді», що одержує якіснішу освіту й успішно використовує її на ринку праці;

– «програма розвитку європейських цифрових технологій», що забезпечує швидке поширення високошвидкісного Інтернету і формування єдиного цифрового ринку, що є джерелом додаткових благ і комерційних можливостей для приватних осіб і компаній.

Протягом 2008–2010 рр. Європейська комісія приступила до формування скоординованої політики в галузі науково-технічного співробітництва держав-членів з третіми країнами. У 2008 р. вона розробила Європейську Рамкову стратегію міжнародної науково-технічної кооперації з третіми країнами з метою визначення пріоритетних напрямів, за якими спільні дії можуть принести значно більший ефект для ЄС, ніж двосторонні зв'язки. Завдяки цьому Україна отримала можливість співпрацювати з Європейським Союзом в інноваційній сфері, зокрема набути статус асоційованого учасника Рамкової програми «Горизонт 2020». Україна ввійшла в число 11-ти провідних наукових країн світу, які визначені ключовими стратегічними партнерами ЄС під час реалізації цієї програми. Значною мірою це обумовлено тим, що під час реалізації попередньої, Сьомої Рамкової програми з досліджень та інновацій ЄС Україна зайняла провідну позицію серед країн «Східного партнерства» і ввійшла в десятку найбільш активних країн-партнерів. Наукові установи та вищі навчальні заклади України взяли участь у 126 проектах Сьомої Рамкової програми з обсягом фінансування Європейської комісії в сумі близько 26,5 млн євро [9].

Висновок. Інноваційна політика в Європейському Союзі реалізується відповідно до принципу субсидіарності, тобто виробляється на тому рівні влади, на якому можливо отримати максимальну сумарну вигоду, але при цьому на найнижчому рівні, на якому вона може бути якісно здійснена. Відповідно існує потреба щодо чіткого визначення рівнів інноваційної політики, а відтак і конкретизації цілей, завдань та форм стимулювання інноваційної діяльності. Європейський Союз іде шляхом розширення співробітництва з асоційованими країнами, а також третіми країнами з метою активізації інноваційного розвитку, цілеспрямованого формування інструментів інноваційної політики.

ЛІТЕРАТУРА

1. Всемирный экономический форум: Рейтинг глобальной конкурентоспособности 2014–2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://gtmarket.ru/news/2014/09/03/6873>.
2. Государственная программа инновационного развития Республики Беларусь на 2011–2015 годы [Електронний ресурс] : утв. Постановлением Совета Министров Респ. Беларусь от 26.05.2011 № 669. – Режим доступу: <http://www.government.by/upload/docs/file5a5cae06fafa4b28.PDF>.
3. Гринкевич А. М. Налоговое стимулирование инновационной деятельности : сравнительный анализ российского и зарубежного законодательства / А. М. Гринкевич // Вестн. Том. гос. ун-та. – 2012. – № 2 (18). – С. 81–86.
4. Иншакова А. О. Рамочные программы Европейского Союза как правовая основа развития и финансирования инновационной экономики региона / А. О. Иншакова, Д. В. Кожемякин // Гражд. право. – 2012. – № 5. – С. 10–14.
5. Лукичев Г. А. Образование стран Европейского Союза устремлено в будущее / Г. А. Лукичев // Вопр. образования. – 2004. – № 4.
6. Межгосударственная программа инновационного сотрудничества государств – участников СНГ на период до 2020 года [Електронний ресурс] : утв. Решением Совета глав правительств СНГ о Межгос. программе инновац. сотрудничества государств – участников СНГ на период до 2020 г. от 18 окт. 2011 г. – Режим доступу: http://www.metolit.by/user_uploads/metolit.by/INFO/Zakonodatelstvo/Programms/CISprog.pdf.

7. Новая европейская стратегия «Европа 2020» [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://eulaw.ru/content/307>.
8. Стратегія інноваційного розвитку України на 2010–2020 роки в умовах глобалізаційних викликів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kno.rada.gov.ua/komosviti/control/uk/doccatalog/list?currDir=48718>.
9. Украина станет ассоциированным участником Рамочной программы ЕС «Горизонт 2020» [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.mon.gov.ua/ru/news/32796-ukraina-stanet-assotsiirovannym-uchastnikom-ramochnoy-programmy-es-gorizont-2020>.
10. Федеральная целевая программа «Научные и научно-педагогические кадры инновационной России на 2009–2013 годы» [Электронный ресурс] : утв. постановлением Правительства Рос. Федерации от 28 июля 2008 г. № 568. – Режим доступа: <http://innovation.gov.ru/sites/default/files/documents/2014/17678/3464.pdf>.
11. Шелюбская Н. Новые направления инновационной политики ЕС [Электронный ресурс] / Н. Шелюбская // Пробл. теории и практики управления. – 2003. – № 4. – Режим доступа: http://vasilieva.narod.ru/ptpu/12_4_03.htm.
12. Шелюбская Н. Политика ЕС по стимулированию инновационной деятельности частного бизнеса / Н. Шелюбская // Наука. Инновации. Образование. – 2010. – № 9. – С. 120–130.
13. Aktionsplan des Eidgenössischen Volkswirtschaftsdepartements zur Förderung von Innovation und Unternehmertum (Juni 2003): InnoNation Schweiz [Электронный ресурс]. – Режим доступа: www.kulturwirtschaft.ch/files/ch_innovation_2003.pdf.
14. Communication from the Commission Europe 2020: A strategy for smart, sustainable and inclusive growth [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://ec.europa.eu/eu2020/pdf/COMPLET%20EN%20BARROSO%20%20%20007%20-%20Europe%202020%20-%20EN%20version.pdf>.
15. Communication from the Commission to the Council, the European Parliament, the Economic and Social Committee and the Committee of the Regions – Towards a European research area [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52000DC0006:EN:NOT>.
16. Communication to the Spring European Council – Working together for growth and jobs – A new start for the Lisbon Strategy – Communication from President Barroso in agreement with Vice-President Verheugen {SEC(2005) 192} {SEC(2005) 193} [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52005DC0024>.
17. Consolidated version of the Treaty on the Functioning of the European Union [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2010:083:0047:0200:EN:PDF>.
18. Employment in Europe 2010 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=6288&langId=en.
19. Exzellenz in Bildung und Forschung – mehr Wachstum durch Innovation. Leitlinien der Bildungs- und Forschungspolitik [Электронный ресурс]. – Режим доступа: www.bmbf.de/pub/bildungs_und_forschungspolitik.pdf.
20. Hochschulpakt 2020 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: www.bmbf.de/de/6142.php.
21. Innovation Policy: updating the Union’s approach in the context of the Lisbon strategy. Communication from the Commission to the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. Brussels. – 11.03.2003 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52004DC0070>.
22. The Lisbon Strategy 2000–2010. An analysis and evaluation of the methods used and results achieved. Final report [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.europarl.europa.eu/document/activities/cont/201107/20110718ATT24270/20110718ATT24270EN.pdf>.

23. Wim Kok report (November 2004): «Face challenge. The Lisbon strategy for growth and employment» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ec.europa.eu/research/evaluations/pdf/archive/fp6-evidence-base/evaluation_studies_and_reports/evaluation_studies_and_reports_2004/the_lisbon_strategy_for_growth_and_employment_report_from_the_high_level_group.pdf.

REFERENCES

1. *Vsemirniy ekonomicheskiy forum: Reyting globalnoy konkurentosposobnosti 2014–2015* (World Economic Forum: The Global Competitiveness Ranking 2014–2015) [Elektronniy resurs], Rezhim dostupu: <http://gtmarket.ru/news/2014/09/03/6873>.
2. *Gosudarstvennaya programma innovatsionnogo razvitiya Respubliki Belarus na 2011–2015 gody, utverzhdena Postanovleniem Soveta Ministrov Respubliki Belarus ot 26.05.2011 No. 669* (State Programme of Innovative Development of the Republic of Belarus for 2011–2015 years, approved by the Council of Ministers of the Republic of Belarus of 26.05.2011 №669) [Elektronniy resurs], Rezhim dostupu: <http://www.government.by/upload/docs/file5a5cae06fafa4b28.PDF>.
3. Grinkevich A. M. Nalogo-voe stimulirovanie innovatsionnoy deyatelnosti: sravnitelnyiy analiz rossiyskogo i zarubezhnogo zakonodatelstva (Tax incentives for innovation: a comparative analysis of the russian and foreign legislation), A. M. Grinkevich, *Vestn. Tomskogo gos. un-ta.*, 2012, No. 2 (18), pp. 81–86.
4. Inshakova A. O., Kozhemyakin D. V. Ramochnyye programmyi Evropeyskogo soyuza kak pravovaya osnova razvitiya I finansirovaniya innovatsionnoy ekonomiki regiona (European Union Framework Programmes as a legal basis for development and financing of innovative regional economy), A. O. Inshakova, D. V. Kozhemyakin, *Grazhdanskoe pravo*, 2012, No. 5, pp. 10–14.
5. Lukichev G. A. Obrazovanie stran Evropeyskogo soyuza ustremlyeno v budushee (Education in the European Union directed to the future), G. A. Lukichev, *Voprosy obrazovaniya*, 2004, No. 4, pp. 33–38.
6. *Mezhgosudarstvennaya programma innovatsionnogo sotrudnichestva gosudarstv – uchastnikov SNG na period do 2020 goda: utverzhdena Resheniem Soveta glav pravitelstv SNG o Mezhgosudarstvennoy programme innovatsionnogo sotrudnichestva gosudarstv – uchastnikov SNG na period do 2020 goda ot 18 oktyabrya 2011 goda* (Intergovernmental program of innovation cooperation of – the CIS member states for the period up to 2020: approved by the Decision of the Council of CIS Heads of Government of the Intergovernmental program of innovation cooperation of States parties to the CIS up to 2020 from 18 October 2011) [Elektronniy resurs], Rezhim dostupu: http://www.metolit.by/user_uploads/metolit.by/INFO/Zakonodatelstvo/Programms/CISprog.pdf.
7. *Novaya evropeyskaya strategiya «Evropa 2020»* (The new European strategy «Europe 2020») [Elektronniy resurs], Rezhim dostupu: <http://eulaw.ru/content/307>.
8. *Stratehiia innovatsiynoho rozvytku Ukrainy na 2010–2020 roky v umovakh hlobalizatsiynkh vyklykiv* (The strategy of innovative development of Ukraine for 2010–2020 under conditions of globalization challenges) [Elektronniy resurs], Rezhym dostupu: <http://kno.rada.gov.ua/komosviti/control/uk/doccatalog/list?currDir=48718>.
9. *Ukraina stanet assotsiirovannym uchastnikom Ramochnoy programmyi ES «Gorizont 2020»* (The strategy of innovative development of Ukraine for 2010–2020 under conditions of globalization challenges) [Elektronniy resurs], Rezhim dostupu: <http://www.mon.gov.ua/ru/news/32796-ukraina-stanet-assotsiirovannym-uchastnikom-ramochnoy-programmyi-es-gorizont-2020>.

10. *Federalnaya tselevaya programma «Nauchnyie i nauchno-pedagogicheskie kadryi innovatsionnoy Rossii na 2009–2013 godyi», utverzhennaya postanovleniem Pravitelstva Rossiyskoy Federatsii ot 28 iyulya 2008 g. N 568* (The Federal Target Program «Scientific and scientific-pedagogical personnel of innovative Russia for 2009–2013 years», approved by the Government of the Russian Federation of 28 July 2008 N 568) [Elektronnyi resurs], Rezhim dostupu: <http://innovation.gov.ru/sites/default/files/documents/2014/17678/3464.pdf>.
11. Shelyubskaya N. *Novyie napravleniya innovatsionnoy politiki ES* (New directions for EU innovation policy), N. Shelyubskaya, *Problemyi teorii i praktiki upravleniya*, 2003, No. 4 [Elektronnyi resurs], Rezhim dostupu: http://vasilieva.narod.ru/ptpu/12_4_03.htm.
12. Shelyubskaya N. *Politika ES po stimulirovaniyu innovatsionnoy deyatel'nosti chastnogo biznesa* (EU policy to stimulate innovation activities of private business), N. Shelyubskaya, *Nauka. Innovatsii. Obrazovanie*, 2010, No. 9, pp. 120–130.
13. *Aktionsplan des Eidgenössischen Volkswirtschaftsdepartements zur Förderung von Innovation und Unternehmertum (Juni 2003): InnoNation Schweiz* [Elektronnyi resurs], Rezhim dostupu: www.kulturwirtschaft.ch/files/ch_innovation_2003.pdf.
14. *Communication from the Commission Europe 2020: A strategy for smart, sustainable and inclusive growth* [Elektronnyi resurs], Rezhim dostupu: <http://ec.europa.eu/eu2020/pdf/COMPLETE%20EN%20BARROSO%20%20%20007%20-%20Europe%202020%20-%20EN%20version.pdf>.
15. *Communication from the Commission to the Council, the European Parliament, the Economic and Social Committee and the Committee of the Regions – Towards a European research area* [Elektronnyi resurs], Rezhim dostupu: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52000DC0006:EN:NOT>.
16. *Communication to the Spring European Council – Working together for growth and jobs – A new start for the Lisbon Strategy – Communication from President Barroso in agreement with Vice-President Verheugen {SEC(2005) 192} {SEC(2005) 193}* [Elektronnyi resurs], Rezhim dostupu: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52005DC0024>.
17. *Consolidated version of the Treaty on the Functioning of the European Union* [Elektronnyi resurs], Rezhim dostupu: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2010:083:0047:0200:EN:PDF>.
18. *Employment in Europe 2010* [Elektronnyi resurs], Rezhim dostupu: ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=6288&langId=en.
19. *Exzellenz in Bildung und Forschung – mehr Wachstum durch Innovation. Leitlinien der Bildungs- und Forschungspolitik* [Elektronnyi resurs], Rezhim dostupu: www.bmbf.de/pub/bildungs_und_forschungspolitik.pdf.
20. *Hochschulpakt 2020* [Elektronnyi resurs], Rezhim dostupu: www.bmbf.de/de/6142.php.
21. *Innovation Policy: updating the Unions approach in the context of the Lisbon strategy. Communication from the Commission to the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. Brussels. – 11.03.2003* [Elektronnyi resurs], Rezhim dostupu: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52004DC0070>.
22. *The Lisbon Strategy 2000–2010. An analysis and evaluation of the methods used and results achieved. Final report* [Elektronnyi resurs], Rezhim dostupu: <http://www.europarl.europa.eu/document/activities/cont/201107/20110718ATT24270/20110718ATT24270EN.pdf>.
23. *Wim Kok report (November 2004): «Face challenge. The Lisbon strategy for growth and employment»* [Elektronnyi resurs], Rezhim dostupu: http://ec.europa.eu/research/evaluations/pdf/archive/fp6-evidence-base/evaluation_studies_and_reports/evaluation_studies_and_reports_2004/the_lisbon_strategy_for_growth_and_employment_report_from_the_high_level_group.pdf.

И. В. ЯКОВІЮК

ИННОВАЦИОННАЯ СТРАТЕГИЯ ЕС: УРОКИ ДЛЯ УКРАИНЫ

Статья посвящена исследованию оснований формирования инновационной политики ЕС, рассмотрению основных проблем формирования инновационной политики Европейского Союза на различных этапах интеграционного процесса в Европе, анализу основных документов ЕС, посвященных реализации инновационной политики.

Ключевые слова: инновационная стратегия, инновационная экономика, Европейский Союз, рамочные программы ЕС, европейское пространство высшего образования.

I. V. YAKOVIYK

EU INNOVATIVE STRATEGY: LESSONS FOR UKRAINE

Problem setting. *The rapid development of globalization and regional integration leads to increased competition in the economic sphere that explains the attention of not only national governments, but also integration structures, including the European Union, to the development of innovation in different areas.*

Analysis of recent researches and publications. *The innovation policy issues have been researched by native lawyers broadly. However, the problem of EU innovation strategy forming and its influence on the policy of the Member States have not been researched enough.*

Target of research. *The purpose of the article is to determine the characteristics of the formation and implementation of innovation policy at different stages of the integration process in Europe.*

Article's main body. *National and supranational levels of government in Europe aim efforts at accelerated modernization and restructuring of its own education and science, trying to reach such condition of its functioning that will provide innovative development, and therefore – to provide the global competitiveness united Europe. Analysis of these processes is an important and relevant from theoretical and practical point of view, it helps to develop a conceptual vision of innovation policy realization in terms of the state membership as the part of a supranational interstate association.*

Conclusions and prospects for the development. *Innovation policy in the European Union is implemented in accordance with the principle of subsidiarity. It means that it is made at such level of authority that can obtain the maximum total benefits, but at the lowest level where it can be qualitatively implement. Accordingly, there is a need for a clear definition of innovation policy levels, and specifying of goals, tasks and forms of innovation activity stimulation. European Union wend the way of expanding of cooperation with associated countries and third world countries in order to stimulate innovation development and formulate the innovation policy instruments.*

Key words: *innovation strategy, innovation economy, European Union framework programs of the EU, European higher education area.*

Яковюк І. В. Інноваційна стратегія ЄС: уроки для України [Електронний ресурс] / І. В. Яковюк // Право та інноваційне суспільство : електрон. наук. вид. – 2014. – № 2 (3). – Режим доступу: <http://apir.org.ua/wp-content/uploads/2014/12/Yakoviyk.pdf>.